

Administrația Prezidențială: Observațiile magistraților par să descrie vulnerabilități structurale ale sistemului de justiție

Observațiile transmise de magistrații Administrației Prezidențiale nu par să descrie incidente izolate, ci un cumul de vulnerabilități structurale ale sistemului de justiție care, în lipsa unor corecții, ar fi condus la erodarea independenței interne a magistraților (în special în cazul judecătorilor), a calității actului de justiție și a încrederii publice, se arată în concluziile analizei scrisorilor magistraților publicate duminică.

'Vulnerabilitățile structurale rezultate din observațiile transmise indică drept potențiale categorii de factori generatori de risc lipsa de transparență ori transparența redusă și inexistența unor criterii obiective în zone sensibile ale carierei magistraților (delegare, detașare, numire în funcții de conducere - interviuri și evaluare proiect, promovare efectivă - evaluare hotărâri și comisii), ceea ce ar permite o selecție informală și ar inhiba contestarea', se arată în documentul dat publicității de Administrația Prezidențială.

O altă vulnerabilitate semnalată este legată de lipsa unor mecanisme, proceduri și metodologii standardizate de adoptare, publicitate și comunicare a deciziilor administrative. Există un acces limitat la înregistrări, comisii, motivări, documente de schimbare a completelor ori altor acte de administrare internă, inclusiv la cele de constituire a comisiilor de evaluare, de contestare, de organizare a concursurilor, de elaborare a subiectelor și altele asemenea.

'O parte relevantă din observațiile transmise accentuează necesitatea asigurării caracterului confidențial al identității magistraților, unii dintre aceștia alegând să nu își deoaieze identitatea (...), motivele recurente indicând 'teama de consecințe' sau 'frica de represalii' care ar afecta evoluția profesională ulterioară', precizează documentul Administrației Prezidențiale.

Potrivit sursei citate, magistrații nu solicită intervenții directe în carierele individuale, ci restabilirea unor garanții instituționale legate de independența în desfășurarea activității, cu precădere în cazul judecătorilor.

În accepțiunea generală care degaja din observațiile transmise, percepția magistraților pare a fi una de neîncredere, având resorturi în concentrarea decizională și fragilizarea independenței interne.

Magistrații mai reclamează riscul unui efect descurajant, de inhibare a exercitării unor drepturi (de a candida, de a contesta) și asupra libertății de exprimare, prin semnale disciplinare/instituționale sau prin consecințe negative asupra carierei, dar și presiunea sistemică generată de volumul de activitate care reduce calitatea și crește vulnerabilitatea la erori, întârzieri și, implicit, generează un nivel de vulnerabilitate pentru magistrați care, în anumite situații, ar fi în dezacord cu propunerile conducerii, astfel de cazuri având aptitudinea de a atrage declanșarea unor anchete disciplinare.

De asemenea, neclaritățile, necorelările sau insuficiențele de ordin legislativ ar genera o presiune sistemică suplimentară, inclusiv din perspectiva instrumentelor de asigurare a integrității ori a resurselor umane și logistice. Sunt incluse aici situația prescripției răspunderii penale, ineficiența dovedită a structurilor de parchet competente să cerceteze infracțiuni comise de magistrați, regimul dual de subordonare al poliției judiciare, competența limitată a ofițerilor DGA, experiența și resursele tehnice ale acestora.

'Din ansamblul observațiilor se poate extrage un nucleu comun, repetitiv de propuneri care vizează, în esență, descentralizarea puterii decizionale prin întărirea rolului colegiilor de conducere, inclusiv din perspectiva unei reprezentativități efective a acestora, corelat cu reducerea polilor de putere concentrați în jurul președinților de instanțe, asigurarea reprezentativității efective în alegerea membrilor CSM, limitarea strictă a delegărilor și detașărilor, însoțite de proceduri competitive, criterii și motivări transparente, publice și predictibile, dar și proceduri competitive și transparente pentru accesarea la toate funcțiile de conducere, inclusiv la funcțiile de vicepreședinți de instanțe și președinți de secții', se mai arată în concluziile raportului.

Printre cerințele magistraților care au scris Administrației Prezidențiale se numără și reformarea Inspecției Judiciare, inclusiv prin stabilirea unor proceduri transparente, meritocratice și predictibile de numire a inspectorilor și de derulare a cercetărilor disciplinare, precum și prin instituirea unui sistem efectiv de răspundere a inspectorilor, inclusiv prin raportare la finalitatea acțiunilor disciplinare exercitate, asigurarea unui management eficient al resursei umane pe tot parcursul profesional al magistratului - intrare în profesie, evoluție, pensionare, asigurarea unui cadru normativ, instituțional și logistic de cercetare și judecare a infracțiunilor de corupție în rândul magistraților, mecanismul actual fiind considerat nefuncțional, dar și clarificarea și stabilizarea cadrului normativ penal corelat cu asigurarea continuității completelor de judecată din secțiile penale și cu mecanisme eficiente apte să prevină prescripția răspunderii penale.

Printre soluțiile propuse de magistrați se mai numără valorificarea resursei umane și tehnice a DGA prin extinderea competențelor ofițerilor acesteia, precum și clarificarea regimului poliției judiciare, ambele pentru a veni în sprijinul operaționalizării și eficientizării activității de urmarire penală. De asemenea, se propune restrângerea categoriilor de personal de specialitate asimilat magistraților, precum și recalibrarea competențelor instanțelor în vederea asigurării degrevării celor suprasolicitate, inclusiv prin măsuri care vizează regimul taxelor judiciare de timbru, introducerea unor noi proceduri administrativ-jurisdicționale în anumite domenii ori recalibrarea numărului cailor de atac în anumite domenii.

Aspectele semnalate în scrisorile magistraților includ și 'favoruri' prin delegări/detașări, 'colegiile de conducere practic nu mai există',

'președinții/vicepreședinții/președinții de secție sunt mici Dumnezeu!'; 'acest mecanism (n.r. al delegarilor și detașarilor) este perceput ca un sistem de recompense (...) și ca instrument de îndepărtare a unor judecatori'.

Sunt relatate inclusiv situații verificabile prin demersuri ulterioare, precum: 'Președinta Curții de Apel București a aprobat delegarea, deși se afla în perioada de interdicție și în ciuda faptului că persoana respectivă avea dosare ramase în pronunțare și instanța de la care a plecat a ramas la un deficit de 60%.'

'Aceasta nu este o situație singulară, în care Curtea de Apel București trece peste interdicțiile celor admiși direct în magistratura de a se transfera la alte instanțe, aprobând delegari pe care le prelungește succesiv până la expirarea celor trei ani, urmând ca atunci să li se soluționeze favorabil cererile de transfer. Mecanismul cu delegarea este mai facil pentru că este complet lipsit de transparență', mai scrie un judecător.

Președintele Nicușor Dan va avea discuții luni, la Cotroceni, cu magistrații care doresc să vorbească deschis despre situația din Justiție.

Șeful statului a adresat săptămâna trecută invitația de a avea o discuție 'fără limită de timp', luni, începând cu ora 10:00, tuturor magistraților care vor să reclame problemele din sistem.